

АГУУЛГА

1.ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА.....	3
2. БАРУУН ТУРУУН-2 БАРИЛГЫН ЧУЛУУНЫ ОРД ОРЧМЫН БАЙГАЛЬ ОРЧИН НИЙГЭМ ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТӨЛӨВ БАЙДАЛ.....	4
3. ТӨСЛИЙН ГОЛ БОЛОН БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ.....	5
4. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТУХАЙН ЖИЛИЙН.....	6
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ГОЛ ЗОРИЛТ.....	6
5. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ.....	7
6. НӨХӨН СЭРГЭЭХ АРГА ХЭМЖЭЭ.....	14
7.БИОЛОГИЙН ОЛОН ЯНЗ БАЙДЛЫГ ДҮЙЦҮҮЛЭН ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	15
8.НҮҮЛГЭН ШИЛЖҮҮЛЭХ, НӨХӨН ОЛГОВОР ОЛГОХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	16
9.ТҮҮХ, СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	16
10. ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	17
11. ОСОЛ ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	21
12. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭЙ ХӨТӨЛБӨР	29
14. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ....	31
15. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ, ХЭРЭГЖИЛТИЙГ НӨЛӨӨЛӨЛД ӨРТӨГЧ ОРШИН СУУГЧИД, ОРОЛЦОГЧ ТАЛУУДАД ТАЙЛАГНАХ ХУВААРЬ	32
16. ХАВСРАЛТУУД	34

ҮНДЭСЛЭЛ

Байгаль орчны нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 1, 2-р хэсэг, Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2019 оны 10 сарын 29-ны өдрийн А-618 дугаар бүхий тушаалаар баталсан шинэчилсэн журмын дагуу “Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг” гүйцэтгэлээ.

Баруун туруун-2 барилгын чулууны ордыг ашиглах төслийн үйл ажиллагаа нь газрын хэвлийтэй харьцан түүний баялгийг ашиглахдаа байгалийн өнөөгийн төрхийг хамгаалах, агаар, ус, хөрс, ан амьтан, ургамал болон хүн амд учирч болзошгүй сөрөг нөлөөллийг тогтоож, түүнээс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг боловсруулан Монгол Улсын Байгаль орчныг хамгаалах тухай, Ашигт малтмалын тухай, Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуулиуд, Засгийн газрын холбогдох тогтоолууд, Байгаль орчны яамнаас гаргасан журам, зааврууд, Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын нарийвчилсан үнэлгээ, тодотгол зэргийг үндэслэн Баруун туруун-2 барилгын чулууны ордыг ашиглах төслийн 2023 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг боловсрууллаа.

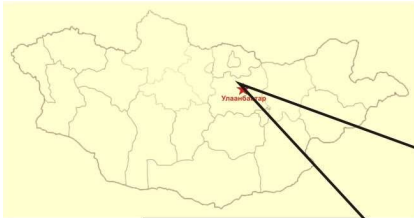
1. ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

Орд байрлах MV-016848 ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөлтэй талбай нь засаг захиргааны хувьд Улаанбаатар хотын Сонгинохайрхан дүүргийн нутагт харьяалагдана. Топопланшет L-48-10.

Тусгай зөвшөөрлийн талбайн газарзүйн солбицлыг дараах хүснэгтэд үзүүлэв.

Хүснэгт 1-1. Тусгай зөвшөөрлийн талбайн газарзүйн солбицол

Тусгай зөвшөөрлийн дугаар	Цэгийн дугаар	Солбицолуудын цэгүүд	
		Уртраг	Өргөрөг
MV-016848	1	106 ⁰ 37' 45"	47 ⁰ 56' 36"
	2	106 ⁰ 38' 40"	47 ⁰ 56' 36"
	3	106 ⁰ 38' 40"	47 ⁰ 55' 59"
	4	106 ⁰ 37' 45"	47 ⁰ 55' 59"

Зураг 1-1. Төслийн талбайн байршил /google earth/

УБ хотын баруун захаас орд хүртэл 22 км, хотын төвөөс орд хүртэл 30 км байна.

2. БАРУУН ТУРУУН-2 БАРИЛГЫН ЧУЛУУНЫ ОРД ОРЧМЫН БАЙГАЛЬ ОРЧИН, НИЙГЭМ ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТӨЛӨВ БАЙДАЛ

Уул зүй: Район нь Хэнтийн уулархаг мужийн баруун урд хэсэгт харьяалагдана. Талбайн туйлын өндөржилт талбайн хэсэгт 1431 м, Улаанбаатар хотын дүүрэгт 1335м байна. Районы өндөр цэгийн хэлбэлзлийн амплитуд нь 1100 м-т хүрнэ.

Ус зүй: Ордын районд зөвхөн Туул гол урсан өнгөрөх ба олон тооны жижиг цутгалангуудтай. Туул гол нь Монгол орны том голын нэг юм. Туул гол Бага Хэнтий нурууны өмнөд хажуугаас эх авч урсан Орхон голтой нийлж, Сэлэнгэ мөрөнд цутгадаг. Туул голын усны зардал маш тогтворгүй, зун борооны үед түүний түвшингийн хоногийн хэлбэлзэл 50-60 см-ээр дээшилдэг. Туул голын усны урсгалын хурд 1.2 м/сек, голын усны өргөн 30-70 м, гүн нь 0.8-3.5м, олон жилийн ажиглалтын мэдээгээр голын усны урсацыг 101.0 м³/сек гэж тогтоосон бөгөөд голын усны хамгийн их урсацыг Сонгино уулын орчимд 470 м³/сек гэж тодорхойлжээ.

Байгаль, цаг уурын нөхцөл: Ордын район нь эх газрын эрс тэс уур амьсгалтай. Улирлын болон хоногийн температур нь эрс тэс хэлбэлзэлтэй, хур тунадасны хэмжээ 193.4-297.4мм хооронд хэлбэлзэх бөгөөд жилийн дундаж нь 220мм байна. Анхны цас 9-р сарын сүүлийн хагасаас, сүүлчийн цас 5-р сарын дунд үед ордог. Жилийн 4 улиралд хур тунадас орох өдрүүдийн тоо харилцан адилгүй. Хамгийн халуун нь 7-р сар, хамгийн хүйтэн нь 1-р сар. Хамгийн их хур тунадас унадаг улирал зун, хамгийн бага унадаг улирал нь өвөл юм. Өвөл хөрс нь 3-4 м гүн хөлддөг.

Дэд бүтэц: MV-016848 ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөлтэй талбай нь засаг захиргааны хувьд Улаанбаатар хотын Сонгинохайрхан дүүрэг, Тахилтын эцэс буюу 33-р хорооны нутаг дэвсгэрт харьяалагдана. Топопланшет L-48-10. Тус орд нь зам харилцааны хувьд харьцангуй сайн, Улаанбаатар хоттой автозам болон ердийн шороон замаар холбогдсон, жилийн аль ч улиралд зорчиход тааламжтай.

3. ТӨСЛИЙН ГОЛ БОЛОН БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ

1. Төслийн үйл ажиллагаанаас агаарын чанарт үзүүлж болзошгүй гол сөрөг нөлөөлөл

2021 онд хийгдэх цохилтот өрөмдлөгийн ажлын үед дотоод шаталтат хөдөлгүүрээс гарах утаа тортог, уулын цул тээвэрлэлтийн үед ачих, буулгахад гарах тоос, тэсэлгээний цооногууд өрөмдөх үед гарах тоос, хүчтэй салхитай үед овоолгуудын гадаргуугаас гарах тоос нь агаар орчинд хэсэгчилсэн бохирдолтыг бий болгох эрсдэлтэй бөгөөд ашиглалтын ажлын явцад агаарт тоосжилт үүсэх.

2. Төслийн үйл ажиллагаанаас усан орчинд үзүүлж болзошгүй гол сөрөг нөлөөлөл

Түлш шатахуун, шатах тослох материалууд асгарах зэргээс үүдэн газрын болон газрын доорх ус бохирдох эрсдэлтэй. Ахуйн хатуу болон шингэн хог хаягдлын асуудлаа зөв менежментын дагуу явуулаагүйгээс болж газрын гадарга болон гүний ус биологийн болон тос тослох материалын бохирдолд орох эрсдэлтэй учир технологийн горимийг чанд мөрдөж ажиллах шаардлагатай.

3. Төслийн үйл ажиллагаанаас газрын гадарга, хөрсөн бүрхэвч, ургамлан нөмрөгт үзүүлж болзошгүй гол сөрөг нөлөөлөл

2021 оны барилгын чулууны ордыг ашиглах төслийн ажлаар өрөмдлөгийн ажил хийгдэх үед газрын гадаргын төрх байдал алдагдаж, хөрсөн бүрхэвч доройтож, ургамлан нөмрөг хөрсөнд дарагдах зэргээр өөрчлөлт орох магадлалтай.

Төслийн нутаг дэвсгэр болон түүний эргэн тойрны нутаг дэвсгэр дэхь тээврийн хэрэгсэл, хүмүүсийн хөдөлгөөний ихсэлттэй холбоотойгоор хөрсөн бүрхэвч элэгдэн доройтох, ургамлан нөмрөг тоосонд дарагдаж тачир сийрэг болж бүрхэц багасах мөн газрын гадарга болон хөрс ахуйн хаягдал, шатах тослох материалаар бохирдож болзошгүй.

4. Төслийн үйл ажиллагаанаас амьтны аймагт үзүүлж болзошгүй гол сөрөг нөлөөлөл

Төслийн үйл ажиллагаанд ашиглагдах техник тоног төхөөрөмжөөс гарах дуу чимээнээс болж хөхтөн, шувуу, жижиг мэрэгч амьтдууд дайжиж алга болох, мөн хөрс хуулалтын үйл ажиллагаанаас хөрсөн дэх макро, микро бичил амьтад үхэж хорогдох зэрэг нөлөөллүүд үүсч болно.

4. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТУХАЙН ЖИЛИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ГОЛ ЗОРИЛТ

2023 онд хийгдэх ажлын явцад байгаль орчинд нөлөөлөх сөргөөр үр дагавар үүсэхээс урьдчилан сэргийлэх, байгалийн унаган төрхийг эвдэхгүй байх, Дүүрэг хорооны иргэдтэй хамтран ажиллах, ургамал, хөрс, усан орчинд сөрөг нөлөөлөл үзүүлэхгүй байх арга хэмжээний төслийг боловсруулан даган мөрдөж ажиллахад оршино. Ашиглалтын ажлын явцад тоосжилт, шинэ зам гарах, хог хаягдлын зохистой хадгалалт, устгалын тухай менежментыг дадал болгох жилээс жилд сайжруулан ажиллах зорилготой байна.

Дээр дурдсан болзошгүй гол сөрөг нөлөөллийг бууруулах болон бусад байгаль хамгаалах удирдлагын, менежментийн арга хэмжээг хэрэгжүүлэхийн тулд дараах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх шаардлагатай юм. Болзошгүй сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний зөвлөмжийг нөлөөлөлд өртөж болзошгүй бүрэлдэхүүн тус бүрээр нь ангилан тодорхойлж доорхи хүснэгтэнд харуулав.

БАРУУН ТУРУУН-2 БАРИЛЫН ЧУЛУУНЫ ОРД ТӨСЛИЙН 2023 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫГ ХАМГААЛАХ АЖЛЫН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨ /хүснэгтээр/

5. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

№	Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал, төг	Тоо хэмжээ	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа, давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
Агаарын чанар									
1.	Машин техникийн хөдөлгөөнөөр орчны тоосжилт нэмэгдэх	Технологийн дотоод зам дагуу усалгаа хийж, тоосжилтыг бууруулах.	Машин техник зорчих дотоод зам	м	ҮА-ны зардал	520	ҮА-ны зардал	Ашиглалтын үед байнга	Агаарын тухай хуулийн 9.1.7
2.	Том оврын тээврийн хэрэгслүүд, машин меахнизмын хөдөлгүүрээс хорт хий ялгарах	Ашиглах техник хэрэгсэл, машин механизмын янданд шүүлтүүр тавих	Машин техник, хөдлөх хэрэгсэл	ш	ҮА-ны зардал	8-10	ҮА-ны зардал	Жилд 1-2 удаа	Агаарын тухай хуулийн 9.1.7
3.	Том оврын тээврийн хэрэгслүүд, машин меахнизмын хөдөлгүүрээс хорт хий ялгарах	Техникийн үзлэг, оношлогоонд тогтмол хамруулж, завсар үйлчилгээг хийж байх	Машин техник	ш	ҮА-ны зардал	8-10	ҮА-ны зардал	Оношилгоонд жил бүр оруулах, Засвар үйлчилгээг тогтмол хийх	Агаарын тухай хуулийн 9.1.2
4.	Бүтээгдэхүүн тээвэрлэлтийн үед орчинд тоосжилт үүсэх	Уулын цул, барилгын чулууг тээвэрлэхдээ хучилтын арга хэмжээг хэрэгжүүлэх /брезент, нийлэг материал г.м/	Бүтээгдэхүүн тээвэрлэлт	ш	ҮА-ны зардал	2	ҮА-ны зардал	Тээвэрлэх бүрт	Агаарын тухай хуулийн 9.1.7

БАРУУН ТУРУУН-2 БАРИЛГЫН ЧУЛУУНЫ ОРДЫГ АШИГЛАХ ТӨСӨЛ”-ИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

№	Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал, төг	Тоо хэмжээ	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа, давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
5.	Ахуйн хог хаягдлын битүүмжлэл муугаас орчинд тархаж, ялзарч муудах, орчинд таагүй үнэр тархах	Ахуйн хог хаягдлын цэгт ариутгал халдваргүйжүүлэлтийг хийх	хаягдлын цэг, нүхэн жорлон	-	90'000	-	Хог хаягдалын менежментийн төлөвлөгөөний дагуу гэрээт компанитай байгуулсан гэрээний дагуу улирал тутам	Жил бүрийн дулааны улиралд 2-3 удаа	MNS 5161-3:2002
6.	Уурхайн үйл ажиллагаа, машин техникийн хөдөлгөөнөөр тухайн орчны агаарын чанарт нөлөө үзүүлэх	Агаарын чанарын хяналт шинжилгээг тогтмол хэрэгжүүлэх	Уурхайн бүсийн тоосжилт, агаар бохирдуулагч хий	Мг/м3	ОХШХ-т тусгагдсан	-	ОХШХ-т тусгагдсан	Жил бүр ОХШХ-т тусгагдсаны дагуу	Агаарын тухай хуулийн 9.1.4 MNS 4585:2016
Гадаргын ба газрын доорхи усны нөөц									
7.	Усны нөөцийг зөвшөөрөлгүй, хэтрүүлэн ашиглах	Ус ашиглалтын цооногийн усыг шинжилгээнд хамруулж, паспортжуулах, ашиглалтанд бэлтгэх	Ус ашиглалтын цооног	-	ҮА-ны зардал	-	500'000	Олборлолт эхлэхийн өмнө	Усны тухай хуулийн 27.3, 32.10
8.		Ус ашиглалтын цооногт баталгаажсан тоолуур суурилуулах, тоолуурыг цаашид тогтмол	Ус ашиглалтын цооног	-	ҮА-ны зардал	-	ҮА-ны зардал	Олборлолт эхлэхийн өмнө тоолууржуулах, баталгаа-жуулалтыг	Усны тухай хуулийн 30.1.4

БАРУУН ТУРУУН-2 БАРИЛГЫН ЧУЛУУНЫ ОРДЫГ АШИГЛАХ ТӨСӨЛ"-ИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

№	Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал, төг	Тоо хэмжээ	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа, давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
		баталгаажуулалтанд хамруулах						гэрчилгээнд заасан хугацаанд	
9.		Ус ашиглах зөвшөөрөл авах, гэрээ байгуулах,	Ус ашиглалт	Мян.м3		-	Байгалийн нөөц ашигласны төлбөр төлөх	Жил бүр	Усны тухай хуулийн 28.4, 28.6, 291.1, Байгалийн нөөц ашигласны төлбөрийн тухай хуулийн 6-р зүйл
10.	Ажилчдын ундны усны чанар, аюулгүй байдал алдагдах	Ажилчдын ундны усыг хүнсний зориулалттай саванд нөөцлөн ашиглах эсвэл гал тогоо руу орох хоолойд шүүлтүүр суурилуулах	Ундны ус	-	500,000	-	500,000	Байнга	MNS ISO TS 22002-4:2020 MNS 0900:2018
11.	Бохир усыг тогтмол хугацаанд зайлуулаагүйгээс хөрс бохирдох, хөрсний үе давхаргаар	Ажилчдын ахуйн хэрэглээ, угаалга цэвэрлэгээнээс гарах хаягдал усыг соруулах, цэвэрлэх, гарсан хаягдал усыг	Бохир ус	м3	ҮА-ны зардал	-	ҮА-ны зардал	2021 онд суурилуулах	MNS 4943:2015 MNS 6734:2018

БАРУУН ТУРУУН-2 БАРИЛГЫН ЧУЛУУНЫ ОРДЫГ АШИГЛАХ ТӨСӨЛ"-ИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

№	Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал, төг	Тоо хэмжээ	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа, давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
	шингэн газрын доорх усны чанарт нөлөөлөх	тоос дарах усалгаанд ашиглах							
Хөрсөн бүрхэвч									
12.	ШТМ асгаран хөрс бохирдох, завсар үйлчилгээний хаягдал ил задгай хаягдах	Машин техникийн засвар үйлчилгээ хийх талбайг тогтоож, нэг цэгт төвлөрүүлэн гүйцэтгэх, засварын газрын цементлэж ШТМ асгарч хөрс, хөрсний усанд нэвчихээс хамгаалах	Машин техникийн засвар үйлчилгээний цэг	Байршил	ҮА-ны зардал	1	ҮА-ны зардал	Олборлолт эхлэхийн өмнө талбайг бэлтгэнэ	Хөрс хамгаалах цөлжилтөөс сэргийлэх тухай хуулийн 7.2.1
13.	Төслийн явцад хөрс ахуйн ба үйлдвэрлэлийн хог хаягдлаар бохирдох	Ахуйн болон үйлдвэрлэлийн хог хаягдлыг ангилан ялгах зориулалттай, түр цэг байгуулах	Хог хаягдал	Ангилах цэг	Хог хаягдлын менежментийн зардал	6-7	Хог хаягдлын менежментийн зардал	Олборлолт эхлэхийн өмнө	Хог хаягдлын тухай хуулийн 10.2.1, 10.2.2, 10.2.8,
14.	Машин техникийн хөдөлгөөнөөр олон салаа зам гарч хөрс эвдрэх	Уулын тоног төхөөрөмжүүдийн талбайд орох, гарах маршрутыг нарийвчлан тогтоох, олон салаа зам гаргахгүй байх,	Орох гарах болон дотоод зам	км	ҮА-ны зардал	-	ҮА-ны зардал	Замын маршрутыг олборлолт эхлэхийн өмнө тодорхой болгож, тэмдэгжүүлэн,	Хөрс хамгаалах цөлжилтөөс сэргийлэх тухай хуулийн 6.1.6

БАРУУН ТУРУУН-2 БАРИЛГЫН ЧУЛУУНЫ ОРДЫГ АШИГЛАХ ТӨСӨЛ”-ИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

№	Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал, төг	Тоо хэмжээ	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа, давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
		тэмдэглэгээ байршуулах						цаашид хяналт тавих	
15.	Машин техникийн бүрэн бус байдал, анхаарал болгоомжгүй байдлаар ШТМ асгарч хөрс бохирдуулах, нэвчих	ШТМ асгарч алдагдсан тохиолдолд эхний ээлжинд дээр нь хужир асган шингээж тэр хэсгийн хөрсийг хусч авах, хор нөлөөгүй болгох, нөхөн сэргээх ажлыг гүйцэтгэж байх	Машин техникийн ашиглалтын явцад	ш	ҮА-ны зардал	8-10	ҮА-ны зардал	Хэрэв ШТМ асгарсан тохиолдолд	Хөрс хамгаалах цөлжилтөөс сэргийлэх тухай хуулийн 7.2.1
16.		Авто зогсоолыг байгуулах, тэмдэгжүүлэх	Машин техникийн ашиглалт	Байршил	ҮА-ны зардал	1	ҮА-ны зардал	Олборлолт эхлэхийн өмнөх бэлтгэл	Хөрс хамгаалах цөлжилтөөс сэргийлэх тухай хуулийн 7.2.5, MNS 5342:2007
17.		Хөрсний хяналт шинжилгээний ажлыг хэрэгжүүлэх	Лицензийн талбай	Байршил	ОХШХ-т тусгагдсан	-	ОХШХ-т тусгагдсан	Жил бүр ОХШХ-т тусгагдсаны дагуу	MNS 5850:2019 MNS
Ургамлан нөмрөг									

БАРУУН ТУРУУН-2 БАРИЛГЫН ЧУЛУУНЫ ОРДЫГ АШИГЛАХ ТӨСӨЛ”-ИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

№	Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал, төг	Тоо хэмжээ	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа, давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
18.	Ургамлан нөмрөгийн зүйлийн бүрдэл хомсдох	Ургамлын мониторингийн судалгаа явуулах	Ашиглалтын талбай	га	ОХШХ-т тусгагдсан	-	ОХШХ-т тусгагдсан	2 жилд 1 удаа	Байгаль орчныг хамгаалах тухай хуулийн 3.4
19.		Биологийн нөхөн сэргээлт хийх ажлыг мэргэжлийн байгууллагаар гүйцэтгүүлэх	Ашиглалтын талбай	га	Нөхөн сэргээлт-ийн зардал	-	Нөхөн сэргээлт-ийн зардал	Ашиглалтын 3 дах жилээс эхлэн жил бүр	Уул уурхайн үйл ажиллагааны улмаас эвдрэлд орсон газарт техникийн болон биологийн нөхөн сэргээлт хийх аргачлал ¹
20.	Хөрс хуулалтын талбайн хэмжээгээр ургамлан нөмрөг устгах	Техникийн нөхөн сэргээлт хийсэн талбайн шимт хөрсний алдагдлыг бууруулахын тулд гадаргууг 15 см гүнтэй сам тавих	Ашиглалтын талбай	га	Нөхөн сэргээлт-ийн зардал	-	Нөхөн сэргээлт-ийн зардал	Ашиглалтын 3 дах жилээс эхлэн жил бүр	MNS 5918:2008

¹ БОНХАЖ-ын сайдын 2015 оны А-138 дугаар тушаалын хавсралт

БАРУУН ТУРУУН-2 БАРИЛГЫН ЧУЛУУНЫ ОРДЫГ АШИГЛАХ ТӨСӨЛ"-ИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

№	Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал, төг	Тоо хэмжээ	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа, давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
21.	Машин техникийн хөдөлгөөнөөр олон салаа зам гарч, ургамлан нөмрөг халцрах, нөлөөлөлд өртөх	Ашиглалтын талбайн ургамлан бүрхэвчийг хамгаалах үүднээс олон салаа зам гаргахгүй байх, маршрутын зам гаргах, тэмдэглэгээ байршуулах	Орох гарах болон дотоод зам	-	ҮА-ны зардал	-	ҮА-ны зардал	Замын маршрутыг олборлолт эхлэхийн өмнө тодорхой болгож, тэмдэгжүүлэн, цаашид хяналт тавих	Хөрс хамгаалах цөлжилтөөс сэргийлэх тухай хуулийн 6.1.6
Амьтны аймаг									
22.	Уурхайн талбай, түүний орчинд хогийн цэг дээр амьтан тэжээл хайж ирэх, орогнох, үүрлэх	Ахуйн ба үйлдвэрлэлийн хог хаягдлын цэгийг битүүмжлэл сайтай байгуулах	Ахуйн ба үйлдвэрлэлийн хог хаягдлын цэг	Ангилах цэг	Хог хаягдлын менежментийн зардал	6-7	Хог хаягдлын менежментийн зардал	Олборлолт эхлэх бэлтгэл ажлын хүрээнд	Хог хаягдлын тухай хуулийн 15 дугаар зүйл
23.	Төслийн талбайд мал амьтан орж, машин механизмд дайруулах	Олборлолтын талбайд мал амьтан нэвтрэхээс сэргийлж, байнгын хараа хяналт тавих	Олборлолтын талбай	-	-	-	-	Олборлолт явуулах үед	Амьтны тухай хуулийн 6.1.7
		2023 он					1'000'000		

6. НӨХӨН СЭРГЭЭХ АРГА ХЭМЖЭЭ

Техникийн нөхөн сэргээлт

Баруун туруун-2 барилгын чулууны ордын хүдрийн биет нь хэвтээ уналтай бөгөөд нөөц гүн рүүгээ өсөх боломжтой учир ордыг ашиглах явцад жил болгон нөхөн сэргээлтийн ажил хийх боломжгүй юм. Тус төсөл нь ашиглалтын 5 жилийн 3 дах жилээс талбайдаа техникийн болон биологийн нөхөн сэргээлтийг хийж эхлэх юм.

Биологийн нөхөн сэргээлт

Баруун туруун-2 барилгын чулууны ордын төсөл нь ашиглалтын 5 жилийн 3 дах жилээс талбайдаа техникийн болон биологийн нөхөн сэргээлтийг хийж эхлэх бөгөөд эхний 2 жилд ажилчдын кемпийн баруун талаар ойн зурвас байгуулахаар төлөвлөж байна. Тиймээс уурхайн кемпийн баруун талаар 1 га талбайд хайлаас мод тарих төлөвлөн ажиллаж байгаа билээ.

Хүснэгт 2

№	Байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээ	Хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Нийт зардал, сая.төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах стандарт, аргачлал
1	Биологийн нөхөн сэргээлт хийгэдэхгүй тул тусгай хамгаалалтанд шинээр авсан талбайг хамгаалах ажил хийгдэнэ	Хайлаас мод тарих	СХД болон 33-р хороотой зөвшөлцсөний дагуу бөөрбулаг орчимын 4 га тусгай хамгаалалтанд авсан талбайд мод тарьж хашаажуулна	500'000 + үйл ажиллагааны зардал тусгасан	Жилд 2 удаа	“Уул уурхайн үйл ажиллагааны улмаас эвдрэлд орсон газарт техникийн болон биологийн нөхөн сэргээлт хийх аргачлал” БОАЖЯам А-138 тушаал
	Нийт зардал			500'000		

7. БИОЛОГИЙН ОЛОН ЯНЗ БАЙДЛЫГ ДҮЙЦҮҮЛЭН ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Хүснэгт 3

№	Дүйцүүлэн хамгаалах зорилт	Байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээ	Хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Нийт зардал, сая.төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах стандарт, аргачлал
1	Биологийн олон янз байдлыг сайжруулах зорилтуудыг тогтоох; Биологийн олон янз байдлын менежментийн арга хэмжээг тодорхойлох	Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний хүрээнд Нийслэлийн байгаль орчны газраас санал болгосон хэсэг газрын нөхөн сэргээлтийн ажлыг хийж гүйцэтгэнэ.	Эвдэрсэн газрыг бульдозер болон ковшийн хослолоор түрж тэгшлэн техникийн нөхөн сэргээлтийг хийсний дараа шимт хөрсөөр хучих. Хөрсийг шим тэжээлтэй болгох бордоожуулах ажлыг хийж тухайн газар нутгийн ургамлын бүлгэмдлийн төрөл зүйлээр ургамалжуулна.	дүүрэг орон нутагт	5'000'000	Жилд нэг удаа	БОННУ-ний аргачлал, Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх гарын авлага
		Нийт зардал			5'000'000 төг		

8. НҮҮЛГЭН ШИЛЖҮҮЛЭХ, НӨХӨН ОЛГОВОР ОЛГОХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Барилгын чулууны орд ашиглах “Баруун туруун-2” тоот тусгай зөвшөөрөлтэй 130 га талбай нь бусдын өвөлжөө, хаваржааны газартай давхцалгүй. Тахилт орчмын гэр хорооллын айл өрхийн суурьшлийн бүсээс 1.3 км, лицензийн талбайн баруун талд аж ахуйн зориулалттай хашаа, бараа материалын агуулах зэрэг аж ахуйн нэгжүүд, хатуу хучилттай авто зам 760 м зайтай байна. Эдгээрээс хамгийн ойр зайд /450 м/ Бараа материалын агуулах байрлана. Иймд нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх шаардлагагүй. Цохилтын аюултай бүс 730 м дотор хүн ам оршин суух суурин газар байхгүй.

9. ТҮҮХ, СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Ордын талбайн хэмжээнд эртний булш, хадны зураг, түүх дурсгалын хөшөө, туурь зэрэг тэмдэглэгдээгүй, газар тариалан, тусгай хэрэглээний талбайн хэсгүүд, өндөр хүчдэлийн шугам, засмал, төмөр зам, усан сан зэрэг тусгай зориулалтын барилга байгууламж байхгүй². Соёлын өвийг хамгаалах тухай хуулийн 27 дугаар зүйлийн 27.8 дах заалтын дагуу ашигт малтмалын хайгуул хийх, ашиглах зэрэг аж ахуйн үйл ажиллагаа явуулахад зориулан газар олгохоос өмнө палеонтологи, археологи, угсаатны мэргэжлийн эрдэм шинжилгээний байгууллагаар урьдчилан хайгуул, судалгаа хийлгэж, дүгнэлт гаргуулна, мөн хуулийн 38 дугаар зүйлийн 38.3 дах заалтын дагуу Газрын хэвлийг эзэмших, ашиглах явцад соёлын биет өв илэрвэл газрын хэвлийг ашиглагч ажлаа зогсоож, энэ тухай сум, дүүргийн Засаг дарга, цагдаагийн болон уг асуудлыг хариуцсан байгууллагад нэн даруй мэдэгдэнэ.

² “Баруун туруун-2” барилгын чулууны орд ашиглах ТЭЗҮ, 2020

10.ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Хүснэгт 4

№	Хог хаягдлын ангилал	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал, төг	Тоо хэмжээ	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
1.	Ахуйн	Кемпийн талбайд битүүмжлэл сайтай хогийн цэг байгуулах эсвэл сав байршуулах	Ахуйн хог хаягдал	байршил	-	1	ҮА-ны зардал	Олборлолт явуулах бэлтгэх ажил	Хог хаягдлын тухай хуулийн 10.2.2
2.		Дүүргийн тохижилт үйлчилгээ хариуцсан байгууллагатай гэрээ байгуулж, үйлчилгээний хураамж төлөх	Ахуйн хог хаягдал	-	Гэрээний дагуу	-	350'000	Гэрээг жил бүр Төлбөрийг сар бүр төлөх	Хог хаягдлын тухай хуулийн 10.2.3, 10.2.7
3.		Хог хаягдлыг ангилах, дахин ашиглах, зүй зохистой хаях дадал зуршлыг хэвшүүлэх. Ахуйн хог хаягдлыг ангилах ялгах төрөл:	Ахуйн хог хаягдал	төрөл	ҮА-ны зардал	3	ҮА-ны зардал	Үйл ажиллагааны явцад байнга	Хог хаягдлын тухай хуулийн 10.2.1, 10.2.8

БАРУУН ТУРУУН-2 БАРИЛГЫН ЧУЛУУНЫ ОРДЫГ АШИГЛАХ ТӨСӨЛ”-ИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

№	Хог хаягдлын ангилал	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал, төг	Тоо хэмжээ	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
		-Дахин ашиглах боломжтой - Хүнсний хаягдал - Бусад							
4.		Дахин боловсруулах болон ашиглах боломжгүй хог хаягдлыг төвлөрсөн хогийн цэгт тээвэрлэн зайлуулах	Хог хаягдлын ангилал	тн	ҮА-ны зардал	-	500'000	Сард 1-2	Энгийн хог хаягдлыг ангилах, цуглуулах, тээвэрлэх, дахин боловсруулах, сэргээн ашиглах,
5.		Дахин ашиглах боломжтой хог хаягдлыг түүхий эдийн цэгт нийлүүлэх	Ахуйн хог хаягдал	тн	ҮА-ны зардал	-	ҮА-ны зардал	Сард 1-2	устгах, булшлах үйл ажиллагаанд тавигдах ерөнхий шаардлага ³
6.		Тухайн жилд ашиглалт явуулаагүй талбайн хог	Ахуйн хог хаягдал	-	ҮА-ны зардал	-	ҮА-ны зардал	Байнга	Хог хаягдлын тухай хуулийн 10.2.10

³ БОАЖ-ын сайдын 2018 оны 11 дүгээр сарын 17 өдрийн А/443 дугаар тушаалын хавсралт

БАРУУН ТУРУУН-2 БАРИЛГЫН ЧУЛУУНЫ ОРДЫГ АШИГЛАХ ТӨСӨЛ"-ИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

№	Хог хаягдлын ангилал	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал, төг	Тоо хэмжээ	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
		хаягдлыг тогтмол цэвэрлэх							
7.	Үйлдвэрийн	Үйлдвэрлэлийн хог хаягдлыг ангилан ялгаж, бүртгэлжүүлэх	Үйлдвэрлэлийн хаягдал	тн	ҮА-ны зардал	-	ҮА-ны зардал	Байнга	Хог хаягдлын тухай хуулийн 10.2.1
8.		Дахин ашиглах боломжтой хаягдлыг түүхий эдийн цэгт нийлүүлэх /хаягдал дугуйг өөрийн уурхайн талбайн дотоод замын хашлаганд хэрэглэх г.м/	Үйлдвэрлэлийн хаягдал	ш	ҮА-ны зардал	-	ҮА-ны зардал	Жилд 1 удаа	Хог хаягдлын тухай хуулийн 10.2.8
9.	Аюултай	Аюултай хог хаягдлыг ангилан ялгаж, кодлох, бүртгэл хөтлөх	Аюултай хог хаягдал	-	ҮА-ны зардал	-	ҮА-ны зардал	Байнга	Хог хаягдлын тухай хуулийн 22-р зүйл
10.		Аюултай хог хаягдал үүсгэгчийн	Аюултай хог хаягдал	-	ҮА-ны зардал	-	ҮА-ны зардал	2021	Хог хаягдлын тухай хуулийн 21-р зүйл

БАРУУН ТУРУУН-2 БАРИЛГЫН ЧУЛУУНЫ ОРДЫГ АШИГЛАХ ТӨСӨЛ"-ИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

№	Хог хаягдлын ангилал	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал, төг	Тоо хэмжээ	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг	
		бүртгэлийн дугаар авна.								
11.		Ашигласан тос, тосны шүүр зэрэг хаягдлыг тусгай цэгт хуримтлуулж, энэ төрлийн хаягдал хүлээн авдаг байгууллагад гэрээний дагуу нийлүүлэх	Аюултай хог хаягдал	л ш	ҮА-ны зардал	-	ҮА-ны зардал	Жилд 2 удаа	Хог хаягдлын тухай хуулийн 10.2.5	
12.		Тэсрэх бодисын нийлэг уут, тэсэлгээний хэрэгслийн цаасан хайрцгийг мөн тусад нь цуглуулж устгах	энгийн хог хаягдал	ш	ҮА-ны зардал	-	Тэсэлгээний гэрээт компани хариуцна	Тэсэлгээ хийх бүрт	Хог хаягдлын тухай хуулийн 10.2.5	
13.		ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН НИЙТ ЗАРДАЛ						850'000		

11. ОСОЛ ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Хүснэгт 5

№	Болзошгүй аюул, осол, сөрөг нөлөөлөл	Урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал, төг	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
Хөдөлмөр хамгаалал, аюулгүй ажиллагаа								
1.	Ажилчдын хөдөлмөрийн тусгай нөхцөл алдагдах, мэргэжлээс шалтгаалах өвчлөлд өртөх	Ажилд шинээр орж байгаа хүн эрүүл мэндийн урьдчилсан үзлэгт орж магадлагаа гаргуулсан байна.	Эрүүл мэндийн үзлэг	-	ХАБЭА-н зардал	Шинэ ажилтан авах бүрт	Ил уурхайн аюулгүй байдлын дүрэм ⁴	
2.		Бүх ажилчдыг эмнэлэгийн үзлэгт хамруулна	Ажилчдын эрүүл мэнд	40	ХАБЭА-н зардал	Жил бүр	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал эрүүл ахуйн тухай хуулийн 14-р зүйл	
3.	Ажилчдын хөдөлмөр хамгаалал, аюулгүй байдал алдагдах	Бүх ажилчдыг хөдөлмөр хамгааллын хувцас, хамгаалах хэрэгслээр бүрэн хангах	Хөдөл-мөрийн нөхцөл	40	ХАБЭА-н зардал	жил бүр	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал эрүүл ахуйн тухай хуулийн 15-р зүйл	
4.	Галын аюулгүй байдлын дүрэм	Хөдөлмөр хамгаалал, аюулгүй ажиллагаа, галын аюулаас урьдчилан сэргийлэх	Уурхайн ХАБЭА, Галын	-	ХАБЭА-н зардал	Уурхай эхлэх бэлтгэл ажлын	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал эрүүл ахуйн	

⁴ Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн сайд, Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайдын 2019 оны А/231, А/368 дугаар хамтарсан тушаалын хавсралт

БАРУУН ТУРУУН-2 БАРИЛГЫН ЧУЛУУНЫ ОРДЫГ АШИГЛАХ ТӨСӨЛ”-ИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

№	Болзошгүй аюул, осол, сөрөг нөлөөлөл	Урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал, төг	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
	журам зөрчигдөх	дүрэм журам боловсруулж, түүнийг үйл ажиллагаандаа зайлшгүй дагаж мөрдөх	аюулаас сэргийлэх				хүрээнд бэлэн болгосон байх	тухай хуулийн 28.1.6
5.	Болзошгүй галын аюул	Гал унтраах хэрэгслийг байрлуулах, тэдгээрийн бэлэн байдлын үзлэг хийж, хяналт тавих	Галын эсрэг хэрэгсэл	-	ХАБЭА-н зардал			Галын аюулгүй байдлын тухай хуулийн 17.2.6
6.	үүсэх, аюулын эсрэг бэлэн байдал хангагдахгүй байх	Аюулын гарц заасан самбар, аврах схем, галын аюулгүй байдлын хэрэгслийн байршил зэргийг тодорхой заасан зурагт хуудас, тэмдэг, тэмдэглэгээг байршуулах	Тэмдэг, тэмдэглэгээ	10-аас доошгүй байршилд	ХАБЭА-н зардал		Эхний жилд байршуулж, цаашид жил бүр тодотгол хийх	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал эрүүл ахуйн тухай хуулийн 28.1.1, MNS 4643:1998
7.	Түлшний хадгалалт, хамгаалалт, аюулгүй байдал алдагдах,	Шатах тослох материалын хадгалалт хамгаалалтанд онцгой анхаарч, тагны битүүмжлэл, даралтат хоолойн ажиллагааг шалгаж, ойр орчимд оч	Түлш хадгалах сав	1	ХАБЭА-н зардал		үзлэгийг сард 1 удаа	Галын аюулгүй байдлын үндсэн дүрэм ⁵

⁵ Засгийн газрын 2016 оны 339 дүгээр тогтоолын хавсралт

БАРУУН ТУРУУН-2 БАРИЛГЫН ЧУЛУУНЫ ОРДЫГ АШИГЛАХ ТӨСӨЛ"-ИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

№	Болзошгүй аюул, осол, сөрөг нөлөөлөл	Урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал, төг	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
	тэсэрч дэлбэрэх	үүсгэх, механик гэмтлээс сэргийлэх						
8.		Түлш хадгалах саванд аянга зайлуулагч, газардуулга хийж, эсэргүүцлийг нь мэргэжлийн эрх бүхий байгууллагаар хэмжүүлж баталгаажуулах	Түлш хадгалах сав	1	ХАБЭА-н зардал		Жилд 1 удаа	Газрын тосны бүтээгдэхүүний тухай хуулийн 11.4.4
9.	Гэнэтийн болзошгүй аюул, цахилгаанаас үүдэлтэй аюул осол гарах	Аянга зайлуулагчийг шаардлагатай бүх газруудад байрлуулж, газардуулгын эсэргүүцлийг мэргэжлийн байгууллагаар хэмжүүлж баталгаажуулалт хийлгэж байх	Богино холболт үүсгэж болзошгүй тоног төхөөрөмж	-	ХАБЭА-н зардал		Жилд 1 удаа	MNS 5146:2002
10.	Газар хөдлөлт	Гадаад овоолго үүсгэх, мөргөцгийн налуу зэргийг газар хөдлөлтийн бүс нутагт баримтлах норм дүрэм	Овоолго, мөргөцөг	-	ҮА-ны зардал		Ашиглалтын шатанд байнга	-

БАРУУН ТУРУУН-2 БАРИЛГЫН ЧУЛУУНЫ ОРДЫГ АШИГЛАХ ТӨСӨЛ”-ИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

№	Болзошгүй аюул, осол, сөрөг нөлөөлөл	Урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал, төг	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
		болон ТЭЗҮ-ийн дагуу төлөвлөн гүйцэтгэх						
11.	Цахилгааны холболтоос үүдэлтэй гал түймэр гарах	Цахилгаан тоног төхөөрөмж, гэрэлтүүлгийн угсралт, холболтыг стандартын дагууд хийж, тогтмол үзлэг хийж хяналт тавих	Бүх цахилгаан холболтууд	-	ХАБЭА-н зардал		үзлэгийг сард 1 удаа	Цахилгаан тоног төхөөрөмжийн зохион байгуулалтын дүрэм
Химийн бодисын эрсдэлийн менежмент								
12.	Тээвэрлэлтийн үед аюулгүй байдал алдагдаж, хүний амь нас хохирох	Тэсэрч дэлбэрэх бодис, тэсэлгээний хэрэгслийг ханган нийлүүлэгчээс худалдан авч, зөвшөөрөгдсөн чиглэлийн дагуу тээврийн болон аюултай ачааны стандартыг баримтлан тусгай тоноглон тээврийн хэрэгслээр аюулгүй байдлыг хангаж, харуул хамгаалалттай тээвэрлэх бөгөөд аюултай ачаа бараа тээвэрлэх тусгай	Тээвэрлэлтийг гэрээт компаниар хийж гүйцэтгүүлнэ.	-	Тэсэлгээний тусгай зөвшөөрөл бүхий компаниар гэрээгээр хийж гүйцэтгүүлэх бөгөөд тухайн компани аюулгүй ажиллагаа болон тухайн гарах зардалыг бүрэн хариуцаж ажиллана.		Байнга	Тэсэрч дэлбэрэх бодис, тэсэлгээний хэрэгслийн эргэлтэд хяналт тавих тухай 14.1

БАРУУН ТУРУУН-2 БАРИЛГЫН ЧУЛУУНЫ ОРДЫГ АШИГЛАХ ТӨСӨЛ"-ИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

№	Болзошгүй аюул, осол, сөрөг нөлөөлөл	Урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал, төг	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
		зөвшөөрөлтэй байгууллага /тээврийн хэрэгслийн зөвшөөрөл, тээвэрлэлтийн маршрутыг цагдаагийн байгууллагаас авсан байх/ гүйцэтгүүлнэ.						
13.	Дотоод тээвэрлэлтийн үеийн аюулгүй байдал алдагдах, осол гарах	Уурхай доторх агуулахаас тэсэлгээний ажлын байр хүртэл тэсрэх материалыг тээвэрлэхдээ (дотоод буюу технологийн тээвэрлэлт) байгууллагын удирдлагын /техникийн удирдлагын/ буюу түүний томилсон эрх бүхий	Уурхай доторх тээвэрлэлт	-	ҮА-ны зардал	Байнга		Тэсэлгээний ажлын аюулгүй ажиллагааны дүрэм"-ийн 147 ⁶

⁶ Засгийн газрын 2019 оны 313 дугаар тогтоолын хавсралт

БАРУУН ТУРУУН-2 БАРИЛГЫН ЧУЛУУНЫ ОРДЫГ АШИГЛАХ ТӨСӨЛ"-ИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

№	Болзошгүй аюул, осол, сөрөг нөлөөлөл	Урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал, төг	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
		албан тушаалтны тогтоосон маршрутаар тээвэрлэнэ.						
14.	Тэсрэх бодис, тэсэлгээний хэрэгслийн хадгалалтын аюулгүй ажиллагаа алдагдах, хүний эрүүл мэндэд хохирол учрах	Тэсрэх бодис, тэслэх хэрэгслийг нарны шууд тусгалаас хамгаалсан зориулалтын агуулах байгуулан хадгалах, аюулгүй байдалд хяналт тавих Тэсрэх бодис, тэсэлгээний хэрэгслийг тусдаа агуулахад хадгална.	Агуулах	2	ҮА-ны зардал	Байнга		Тэсэрч дэлбэрэх бодис, тэсэлгээний хэрэгслийн эргэлтэд хяналт тавих тухай хуулийн 10-р зүйл, Тэсэлгээний ажлын аюулгүй ажиллагааны дүрэм ⁷ , MNS 6458:2014
15.	Аянга цахилгаанаас үүсдэлтэй осол гарах	Тэсрэх материал хадгалах агуулахыг аянгын хамгаалалтаар	Агуулахын аянгын хамгаалалт	2	ҮА-ны зардал	Аянга буух үеэс өмнөх улиралд жилд 1-ээс		“Тэсэлгээний ажлын аюулгүй

⁷ Засгийн газрын 2019 оны 313 дугаар тогтоолын хавсралт

БАРУУН ТУРУУН-2 БАРИЛГЫН ЧУЛУУНЫ ОРДЫГ АШИГЛАХ ТӨСӨЛ"-ИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

№	Болзошгүй аюул, осол, сөрөг нөлөөлөл	Урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал, төг	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
		төхөөрөмжилж, үзлэг шалгалт хийж байх ⁸					доошгүй удаа	ажиллагааны дүрэм"-ийн ⁹ 899, 921-932
16.	Тэсрэх бодис, тэсэлгээний хэрэгслийн ашиглалтын хяналт алдагдах	Тэсрэх бодис, тэсэлгээний хэрэгслийн ашиглалт зарцуулалтын бүртгэл хөтөлж, холбогдох байгууллагад тайлагнах	Тэсрэх материал	Тэсрэх бодис-1 Өдөөгч -1	ҮА-ны зардал		Улиралд 1 удаа МХЕГ болон ЦЕГ, ТЕГ	"Тэсэлгээний ажлын аюулгүй ажиллагааны дүрэм"-ийн ¹⁰ 597-615
Байгалийн гамшигт үзэгдэлд өртөхөөс сэргийлэх арга хэмжээ								
17.	Уурхайн байршил нь хойноосоо урд тал руугаа намссан, ерөнхийдөө талбайд дөрвөн талаас нь үерийн ус	Гэнэтийн үер, борооны уснаас хамгаалах шуудуу татах. Шуудууны урт 1240.5 м, хөндлөн огтлолын талбай 0.41 м ² , амсрын өргөн 1.6 м, ёроолын өргөн 0.45 м, гүн нь 0.4 м байна. Шуудуунаас гарсан хөрсийг уурхай	Шуудуу	Шуудууны газар шорооны ажлын хэмжээ 508.6 м ³	ҮА-ны зардал		Ашиглалт эхлэх бэлтгэл ажлын хүрээнд	"Ил уурхайн аюулгүй байдлын дүрэм"-ийн 476 ¹¹

⁸ Үзлэг шалгалтад дараах зүйл орно:

- а) аянгын хамгаалалтын төхөөрөмжийн гаднах ерөнхий үзлэг;
- б) аянгын хамгаалалтын газардуулагчийн эсэргүүцэл хэмжих;
- с) аянгын хоёрдогч үйлчлэлийн хамгаалалтын төхөөрөмжийн холболтуудын шилжилтийн эсэргүүцлийг шалгах.

⁹ Засгийн газрын 2019 оны 313 дугаар тогтоолын хавсралт

¹⁰ Засгийн газрын 2019 оны 313 дугаар тогтоолын хавсралт

¹¹ Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн сайд, Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайдын 2019 оны А/231, А/368 дугаар хамтарсан тушаалын хавсралт

БАРУУН ТУРУУН-2 БАРИЛГЫН ЧУЛУУНЫ ОРДЫГ АШИГЛАХ ТӨСӨЛ"-ИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

№	Болзошгүй аюул, осол, сөрөг нөлөөлөл	Урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал, төг	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
	орж ирж болзошгүй	талын шуудууны амсрыг дагуулан овоолно.						
Болзошгүй осол аваар								
18.	Мөргөцгийн нуралт үүсэх	Олборлолтын талбайн мөргөцгийн налууг ТЭЗҮ-д тусгагдсан хэмжээсийг баримтлан олборлолт явуулах	Олборлолтын талбай	24 ⁰	ҮА-ны зардал		Ашиглалтын жилүүдэд	ТЭЗҮ

12. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭЙ ХӨТӨЛБӨР

Ашиглалтын үйл ажиллагаа явагдах үед байгаль орчинд учруулах сөрөг нөлөөлөл, байгаль орчны өөрчлөлтийг тухай бүр илрүүлэх, түүнийг бууруулах, арилгах зорилгоор байгаль орчны төлөв байдал тодорхой орон зайд, тодорхой хугацааны дотор, тодорхой давтамжтайгаар ажиглалт, хэмжилт, хяналт явуулах. Үүнд тулгуурлан үйл ажиллагааныхаа явцад байгаль орчинд учруулж буй нөлөөлөл, түүний хэмжээ, цар хүрээ, байгаль орчны бүрэлдэхүүн хэсгүүдэд гарч буй өөрчлөлтөд дүгнэлт хийж цаашид авах арга хэмжээг нарийвчлан төлөвлөж хэрэгжүүлнэ. Орчны хяналтшинжилгээний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх явцад байгаль орчны төлөв байдал өөрчлөлт орох, бохирдлын хэмжээ байгаль орчны стандарт, норм нормативаар тогтоосон хэмжээнээс хэтэрч илрэх тохиолдолд мэргэжлийн байгууллагад яаралтай хандаж, холбогдох арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх үүрэг хүлээнэ.

Хүснэгт 5

№	Хяналт шинжилгээ хийх үзүүлэлтүүд	Хяналтын цэгийн байршил	Хугацаа ба давтамж	Давтамжийн тоо	Нэгжийн зардал, төг	Нийт зардал, төг	Тайлбар	Баримтлах стандарт, арга, аргачлал
Агаар орчин								
1.	Азотын давхар исэл	1. Тоног төхөөрөмж ажиллаж буй байршлаас 10 м зайд 2. Талбайн ерөнхий салхины чиглэлийн дээр 3. Кемпийн талбай	2,3-р улиралд	Жилд 2-3 удаа	42'350	82,700		MNS 4585:2016 MNS 5002:2000
4.	Хүхэрлэг хий							
5.	Нийт тоос (TSP)							
6.	Дуу шуугиан							
7.	Нарийн ширхэглэгт тоосонцор (PM10, PM2.5)	Уурхайн ашиглалт явагдаж буй хэсгийн салхины доод талд	2-р улиралд	жилд 1-2 удаа	55'000	110'000		MNS 4585:2016
Хөрс								
8.	Хөрсний агрохимийн үзүүлэлт	Тухайн жилийн ашиглалт явуулж буй талбайд 2-3 цэг сонгоно	2,3-р улиралд	Жилд 2-3 удаа	25'000	50'000		MNS 3298:1991 MNS 3297:2019
9.	Хүнд металлын бохирдол	Нөлөөлөлд бага өртсөн талбайд 1-2 цэг сонгоно	2,3-р улиралд	Жилд 2-3 удаа	48'510	97,020		MNS 5850:2019

БАРУУН ТУРУУН-2 БАРИЛГЫН ЧУЛУУНЫ ОРДЫГ АШИГЛАХ ТӨСӨЛ"-ИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

№	Хяналт шинжилгээ хийх үзүүлэлтүүд	Хяналтын цэгийн байршил	Хугацаа ба давтамж	Давтамжийн тоо	Нэгжийн зардал, төг	Нийт зардал, төг	Тайлбар	Баримтлах стандарт, арга, аргачлал
								MNS 3298:1991
10.	Микробиологийн бохирдол	1. Кемпийн талбай дахь хог хаягдлын цэг 2. Бохир ус цэвэрлэх байгууламжийн орчимд	2,3-р улиралд	Жилд 2-3 удаа		Хог хаягдалын зардалд тооцсон		MNS 3298:1991 MNS 6341:2012
Ус								
11.	Физик-химийн шинж чанар	1. Өрөмдмөл худаг 2. Тахилт орчмын гэр хорооллын ус түгээх байр 1-2 сонгоно	2,3-р улиралд	Жилд 2 удаа	33'000	198'000		MNS 0900:2018
12.	Микро элементийн агууламж				66'000	396'000		
13.	Физик-химийн шинж чанар	Ажилчдын ус нөөцлөх сав эсвэл гал тогооны хэсгийн ус гаргалгаа	2,3-р улиралд	Жилд 2-3 удаа	33'000	99'000		MNS 0900:2018
14.	Эрүүл ахуйн үзүүлэлт				33'550	100'650		
Ургамал								
13.	Ургамлын мониторинг, зүйлийн бүрдлийн судалгаа	Лицензийн талбай	2 жилд 1 удаа	1	200'000	300'000	БО-ны мэргэжил тэн	Фотомониторингийн арга, друдегийн арга
Амьтан								
14.	Ажиглалт, судалгаа	Сонгинохайрхан уул	5 жилийн хугацаанд 2 удаа	1	100'000	200'000	УБ хот орчмын амьтны ажиглалт судалгааны ажилд дэмжлэг үзүүлэх	Байгаль орчныг хамгаалах тухай хуулийн 3.1.5
	Нийт	Төлөвлөгөөт онд			465,550	1'633'370		

14. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

“МОНФУКТ ХХК” компанийн захирлын тушаалаар компанийн хөдөлмөр хамгаалал, байгаль орчны асуудал хариуцсан албан тушаалтаныг томилж, байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх төлөвлөгөө болон байгаль орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг компанийн захиргааны өмнө хариуцан ажиллана.

Хүснэгт 6

Төлөвлөсөн арга хэмжээ	Урьдчилан тооцсон төсөв	Хэрэгжүүлэх хуваарь	Хариуцсан албан тушаалтан хэлтэс
Байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөө, хяналт, шинжилгээ хийх	ҮА-ны зардал	тухайн оны үйл ажиллагаа эхлэхээс дуусах хүртэл	Байгаль орчны холбогдох мэргэжилтэн
Байгаль орчныг хамгаалах ажлын гүйцэтгэлийн дотоод хяналт шалгалт /ач холбогдол, чанартай гүйцэтгэсэн эсэхийг хянах	ҮА-ны зардал	Сар бүр	Дотоод хяналт шалгалтын ажилтан, удирдлагууд
Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө гарган холбогдох байгууллагуудад хүргүүлж, тайлант хугацааны эцэст дүгнүүлэх	ҮА-ны зардал	Жилд 1 удаа	Байгаль орчны мэргэжилтэн,
Компаний удирдлагуудын хяналт, шалгалт, дүн шинжилгээ	ҮА-ны зардал	Улиралд 1 удаа	Дээд удирдлагууд
Төсөвт зардлыг Жил бүрийн ҮА-ны зардалд оруулах			

15. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨГ, ХЭРЭГЖИЛТИЙГ НӨЛӨӨЛӨЛД ӨРТӨГЧ ОРШИН СУУГЧИД, ОРОЛЦОГЧ ТАЛУУДАД ТАЙЛАГНАХ ХУВААРЬ

Хүснэгт 6

Байгаль орчны хэрэгжилтийг тайлагнах, хэлэлцүүлэх байгууллагууд	Тайлагнах хэлэлцүүлэх хэлбэр	Мэдээллийн агуулга	Хугацааны тов	Хэлэлцүүлэгээр санал авах чиглэл	Зохион байгуулах газар/ байршил
Байгаль орчин аялал жуулчлалын яам	Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө	Тухайн жилд байгаль орчныг хамгаалах, орчны өөрчлөлтийг хянах хөтөлбөр агуулсан байгаль орчны менежментийн тайлагнах батлуулах	Тухайн жилийн 12 дугаар сар	БОМТ-нд орсон нутгаас санал авч байгаль орчны төрийн захиргааны төв байгууллагаар хянуулж батлуулах	Орон нутаг, Байгаль орчин аялал жуулчлалын яам
Сонгино-Хайрхан дүүргийн засаг даргын тамгын газрын байгаль орчны газар	БОМ-ийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн тайлан .	Бүх ажиллагсад ажилд гарахын өмнө хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагааны зааварчилгаа өгдөг	Тухай жилийн 11 сарын 1-ний дотор	Төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн биелэлтийн дүгнэлт	Сонгино-Хайрхан дүүргийн засаг даргын тамгын газар болон 33-р хорооны ИТХ
СХД-ийн ЗДТГ-ын хөгжлийн бодлогын хэлтэс, байгаль орчны газар, МХГ, сав газрын	Төслийн төслийн талбай дээр хэрэгжсэн ажлыг тайлагнах	Төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн биелэлтийг хянах	Тухайн жилийн 12 сарын 1-ний дотор	Төлөвлөгөөний биелэлтийг хянаж, дараа жилийн төлөвлөгөөнд санал авах	Сонгино-Хайрхан дүүргийн засаг даргын тамгын

захиргаа, 33-р хорооны засаг даргын тамгын газрын төлөөлөл байгаль орчны хяналтын улсын байцаагч, байгаль хамгаалагч газрын даамал					газар, 33-р хорооны ИТХ
Хүрээлэн буй орчин, байгалийн нөөцийн газар	Тайлагнах танилцаж баталгаажуулах	Байгалт орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн тайланг баталгаажуулах	Тухайн жилийн 12 сард багтаана	Дараа оны төлөвлөгөө болон түүнийг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах хөрөнгө зардлын хэмжээг батална.	Байгаль орчин аялал жуулчлалын яам

Байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөө, орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр,сөрөг нөлөөлөлийг бууруулах хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагааг сайжруулах, дүйцүүлэн хамгаалах чиглэлээр нийт **8'983'370** төгрөг зарцуулагдах бөгөөд Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуулийн 9.10-т заасны дагуу байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөөнд зарцуулагдах төсвийн 50% буюу **4,491.685** төгрөгийг тусгай дансанд байршуулна.

16. ХАВСРАЛТУУД

“Монфрукт” ХХК нь “Баруун туруун-2 барилгын чулууны ордыг ашиглах төсөл”-ийг хэрэгжүүлэхдээ байгаль орчны хамгааллын хүрээнд дараах хууль тогтоомж, дүрэм журам, стандартыг мөрдлөг болгон ажилласан

➤ Монгол улсын хууль

Д/д	Хуулийн нэр	Батлагдсан он
1	Агаарын тухай хууль /шинэчилсэн найруулга/	УИХ, 2012
2	Байгаль орчныг хамгаалах тухай хууль	УИХ, 1995
3	Газрын тухай хууль /шинэчилсэн найруулга/	УИХ, 2002
4	Газрын хэвлийн тухай хууль	УИХ, 1988
5	Ургамал хамгааллын тухай хууль /шинэчилсэн найруулга/	УИХ, 2007
6	Усны тухай хууль /шинэчилсэн найруулга/	УИХ, 2012
7	Хог хаягдлын тухай хууль	УИХ, 2012
8	Хөрс хамгаалах, цөлжилтөөс сэргийлэх тухай хууль	УИХ, 2012

➤ Монгол улсын үндэсний стандартууд

Д/д	Стандартын нэр	Дугаар
1	Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага	MNS 4585:2007
2	Агаарын чанарын нийтлэг асуудал. Нарийн ширхэгтэй тоосыг тодорхойлох арга	MNS 5365:2005
3	Агаарт байх бохирдуулах бодисын хүлцэх хэмжээ. Техникийн ерөнхий шаардлага	MNS 5885:2008
4	Байгаль орчин. Эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлт. Нэр томъёо, тодорхойлолт	MNS 5914:2008
5	Байгаль орчин. Уул уурхайн үйлдвэрлэлийн үйл ажиллгаагаар эвдэрсэн газрын ангилал	MNS 5915:2008
6	Байгаль орчин. Газар шорооны ажлын үед үржил шимт хөрс хуулалт, хадгалалт	MNS 5916:2008.

7	Байгаль орчин. Уул уурхайн үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаагаар эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлт. Техникийн шаардлага	MNS 5917:2008.
8	Байгаль орчин. Эвдэрсэн газрыг ургамалжуулах. Техникийн шаардлага	MNS 5918:2008
9	Байгаль орчны хамгаалал. Усан мандал газрын доорх усны бохирдлоос хамгаалах	MNS 3342:1982
10	Хөрсний чанар. Хөрс бохирдуулагч бодис, элементүүдийн зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ	MNS 5850:2008.
11	Усан мандал.Газар доорх усыг бохирдлоос хамгаалах ерөнхий шаардлага	MNS 3342:82
12	Ахуйн хог хаягдлыг тээвэрлэхэд тавих ерөнхий шаардлага	MNS 5344:2011
13	Ундны ус. Эрүүл ахуйн шаардлага, түүнд тавих хяналт	MNS 0900:2005

➤ Байгаль орчны салбарын дүрэм, журам

Д/д	Дүрэм, журмын нэр	Батлагдсан он/дугаар
1	Хайгуулын болон ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчийн байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх талаар хүлээсэн үүргээ биелүүлэх баталгааны тусгай дансны гүйлгээнд хяналт тавих журам	Байгаль Орчны Сайдын 2007 оны 6 дугаар тушаал
2	“Уул уурхайн үйл ажиллагааны улмаас эвдрэлд орсон газарт техникийн болон биологийн нөхөн сэргээлт хийх аргачлал”	БОНХАЖЯамын А-138 тушаал
3	Уурхай, уулын баяжуулах үйлдвэрийн нөхөн сэргээлт, хаалтын журам	Уул уурхай хүнд үйлдвэрийн сайд, Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын хамтарсан тушаал А/181, А/458

**СОНГИНОХАЙРХАН ДҮҮРГИЙН
ИРГЭДИЙН ТӨЛӨӨЛӨГЧДИЙН ХУРЛЫН
ХУРАЛДААНЫ ТОГТООЛ**

2022 оны 12 сарын 08 өдөр

Дугаар 10/04

Улаанбаатар хот

Бөөрбулаг рашаан орчмын газрыг орон нутгийн тусгай хамгаалалтад авах тухай

Монгол Улсын засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хуулийн 25 дугаар зүйлийн 25.1.1, 35 дугаар зүйлийн 35.1.13 дахь заалт, 48 дугаар зүйлийн 48.1 дэх хэсэг, Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн тухай хуулийн 28 дугаар зүйлийн 28.3 дахь хэсэг, Байгаль орчны сайдын 2000 оны 07 дугаар тушаалаар батлагдсан "Газар нутгийг орон нутгийн тусгай хамгаалалтад авах тухай" журмын 4.3 дахь хэсгийг тус тус үндэслэн Сонгинохайрхан дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлаас ТОГТООХ нь:

1.Тус дүүргийн 33 дугаар хорооны нутаг дэвсгэр Бөөрбулагийн рашаан орчмын газрыг орон нутгийн тусгай хамгаалалтад авч газрын хэмжээ, хилийн зааг солбицлын цэгүүдийг хавсралт ёсоор баталсугай.

2.Орон нутгийн тусгай хамгаалалттай газрын бүсэд тэмдэг, тэмдэглэгээг байршуулж, тохижуулах, хамгаалах ажлыг зохион байгуулахыг дүүргийн Засаг дарга (Н.Алтаншагай)-д үүрэг болгосугай.

3.Энэхүү тогтоолыг Газар зохион байгуулалт, геодези, зураг зүйн газарт хүргүүлэн газрын кадастрын удирдлагын нэгдсэн мэдээллийн санд бүртгүүлэхийг дүүргийн Газар зохион байгуулалтын нэгдүгээр албаны дарга (Б.Батцагаан)-д үүрэг болгосугай.

4.Тогтоолын хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллахыг дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын Байгаль орчин, газар, хөдөө аж ахуйн хөгжлийн хороо (Д.Идэрзаяа)-нд даалгасугай.

ДАРГА

Б.ХУЯГБААТАР

Сонгинохайрхан дүүргийн иргэдийн
Төлөөлөгчдийн Хурлын хуралдааны
2022 оны 12 дугаар сарын 08 ны өдрийн
19/04 дугаар тогтоолын хавсралт

ОРОН НУТГИЙН ТУСГАЙ ХАМГААЛАЛТАД АВАХ ГАЗРЫН ХЭМЖЭЭ, ХИЛГИЙН ЦЭС

№	Газрын нэр	Зориулалт	Газрын хэмжээ /га/	Цэгийн дугаар	Солбицол	
1	Сонгинохайрхан дүүргийн 33 дугаар хороо Бөөрбулаг	Байгалийн унаган төрхтэй газрыг хамгаалах	4.1 га	1	624376.147	5313765.910
				2	624367.440	5313765.341
				3	624358.717	5313765.534
				4	624350.043	5313766.486
				5	624341.483	5313768.190
				6	624333.109	5313770.634
				7	624327.272	5313772.822
				8	624321.583	5313775.369
				9	624308.489	5313781.768
				10	624305.114	5313783.430
				11	624300.671	5313785.65
				12	624293.213	5313790.193
				13	624286.178	5313795.354
				14	624279.619	5313801.109
				15	624273.587	5313807.413
				16	624268.127	5313814.220
				17	624263.281	5313821.476
				18	624259.086	5313829.127
				19	624255.573	5313837.114
				20	624252.771	5313845.377
				21	624250.699	5313853.853
				22	624249.374	5313862.478
				23	624248.805	5313871.185
				24	624248.827	5313873.339
				25	624248.782	5313886.527
				26	624249.074	5313894.169
				27	624249.949	5313901.766
				28	624251.654	5313910.324
				29	624254.097	5313918.70
				30	624257.262	5313926.832
				31	624261.123	5313934.657
				32	624265.651	5313942.115
				33	624270.812	5313949.150
				34	624276.216	5313955.340
				35	624282.109	5313961.066
				36	624291.066	5313969.046
				37	624291.819	5313969.747
				38	624298.625	5313975.207
				39	624305.881	5313980.052
				40	624313.532	5313984.247
				41	624321.519	5313987.760
				42	624329.782	5313990.563
				43	624338.258	5313992.634

				44	624346.883	5313993.960
				45	624355.590	5313994.528
				46	624364.313	5313994.336
				47	624372.987	5313993.384
				48	624381.544	5313991.680
				49	624389.920	5313989.236
				50	624397.144	5313986.444
				51	624398.052	5313986.074
				52	624410.332	5313980.814
				53	624414.748	5313978.793
				54	624419.062	5313976.560
				55	624426.520	5313972.031
				56	624433.555	5313966.870
				57	624440.114	5313961.116
				58	624446.147	5313954.811
				59	624451.607	5313948.005
				60	624456.452	5313940.749
				61	624460.643	5313933.098
				62	624464.160	5313925.110
				63	624466.887	5313917.104
				64	624469.242	5313909.099
				65	624470.414	5313904.757
				66	624471.389	5313900.366
				67	624472.714	5313891.742
				68	624473.283	5313883.035
				69	624473.090	5313874.311
				70	624472.139	5313865.638
				71	624470.434	5313857.081
				72	624467.991	5313848.704
				73	624465.349	5313841.781
				74	624462.202	5313835.072
				75	624454.196	5313819.533
				76	624452.960	5313817.206
				77	624448.431	5313809.750
				78	624443.270	5313802.714
				79	624437.516	5313796.155
				80	624431.211	5313790.123
				81	624424.405	5313784.633
				82	624417.149	5313779.817
				83	624409.498	5313775.622
				84	624401.510	5313772.110
				85	624393.247	5313769.307
				86	624384.771	5313767.235

"МОНФРУКТ" ХХК-Д

НИЙСЛЭЛИЙН ЗАСАГ ДАРГЫН ХЭРЭГЖҮҮЛЭГЧ АГЕНЦЛАГ
БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ГАЗАР

Нийслэлийн Засаг захиргааны III байр,
 Ж.Самбуугийн гудамж, 4 дүгээр хороо,
 Чингэлтэй дүүрэг, Улаанбаатар хот, 15160 0011
 Утас: (976-11) 32 37 80, Факс: (976-11) 31 80 03
 Цахим шуудан: admin@environment.ub.gov.mn
 Цахим хуудас: www.environment.ub.gov.mn

2023. 04. 12 № 02/778.
 танай _____-ны № _____-г

Дүйцүүлэн хамгаалах тухай

Нийслэлийн нутаг дэвсгэрт түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлтэй аж ахуйн нэгжүүдийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд тусгагдсан дүйцүүлэн хамгааллын ажлын хүрээнд Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн 2021 оны 58 дугаар зарлиг, Засгийн газрын 2021 оны 350 дугаар тогтоол, Нийслэлийн Засаг даргын 2021 оны А/908 дугаар захирамжийн дагуу "Тэрбум мод" үндэсний хөдөлгөөний хэрэгжилтийг хангуулж ажиллахаар нийслэлийн нутаг дэвсгэрт нэгдсэн зохион байгуулалтаар шилмүүст мод тарих ажлыг хийж гүйцэтгүүлэхээр төлөвлөснийг мэдэгдэж байна.

Мод тарих талбайн мэдээллийг хавсралтаар хүргүүлэв.

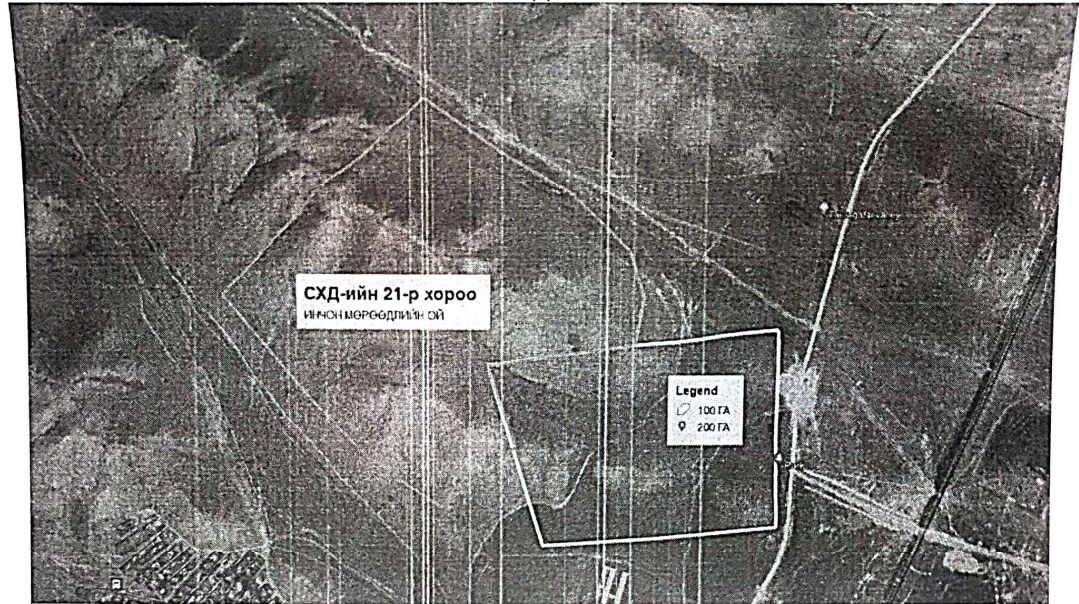
Хавсралт 1 хуудастай.

ДАРГЫН АЛБАН ҮҮРГИЙГ
 ТҮР ОРЛОН ГҮЙЦЭТГЭГЧ *Рэнхтайван* Р.ЭНХТАЙВАН

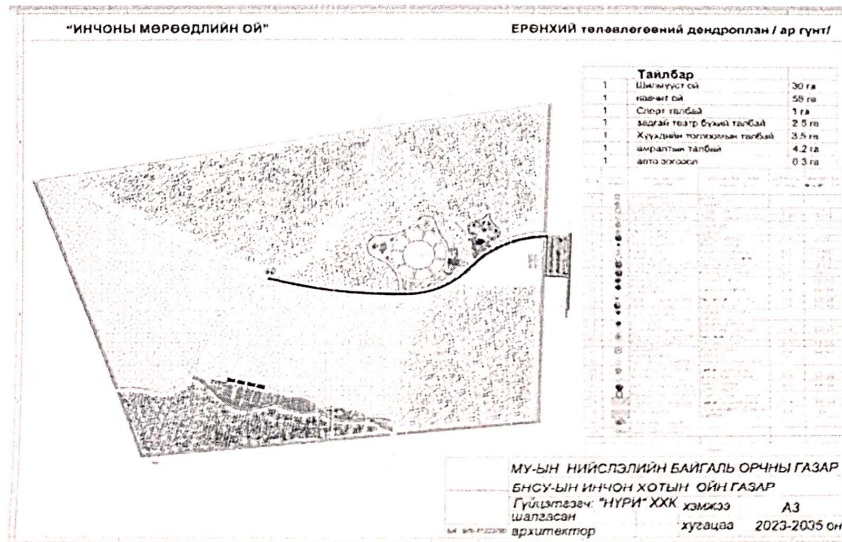
1150020976

СОНГИНОХАЙРХАН ДҮҮРГИЙН 21-Р ХОРООНЫ НУТАГ ДЭВСГЭР
ИНЧОН МӨРӨӨДЛИЙН ТӨГӨЛ

ХИЛИЙН ЦЭС

№	N	E
1	48 08 27 13	106 39 39 69
2	48 07 57 91	106 39 37 63
3	48 08 20 83	106 38 36 81
4	48 07 55 24	106 38 49 02

 ХААН БАНК

Огноо/Date: 2023-04-25 16:46:50

Шилжүүлгийн мэдээлэл/Transaction information
Журналын Journal No: 29214374

Системийн өгнөө System Date: 2023-04-25

Дт	IBAN/Дансны/Картын дугаар IBAN/Account/Card number	Нэр/Name	Дүн/Amount	Ханш/Rate
	5085001180	НОЁН ДАНЗАНСАН МӨНХЗҮЛ	4,441,685.00 MNT	1.00
Кт	Банкны дугаар/Branch No	Банкны нэр/Bank Name		
	MOFUMNUB	ТӨРИЙН САН		
	IBAN/Дансны/Картын дугаар IBAN/Account/Card Number	Нэр/Name		
	100900013406	БО нөхөн сэргээх баталгаа	4,441,685.00 MNT	1.00

Гүйлгээний утга Transaction description

монфрукт ххк РД2678586 БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ БАРЬЦАА ХӨРӨНГӨ

Харилцагч танд баярлалаа./Thank you to our customers

Овог, нэр/Fullname: Рэнцэнбат овогтой Мөнхтуяа / Munkhtuya Rentsenbat
Албан тушаал/Position: Гүйцэтгэх захирал / Chief executive officer

Баталгаажуулах код/Verification code:

50NZ8ZTSK4JQPVUG

Уг баримт бичиг нь Монгол Улсын "Цахим гарын үсгийн тухай" хуулийн 8.1 дугаар заалтын дагуу тамгыг орлох чадамжтай тоон гарын үсгээр баталгаажсан болно.

This document is verified by a digital signature that can replace an official stamp under the 8.1st clause of Mongolian Law on Digital Signatures.

Ta <https://verify.khanbank.com/> вебсайт руу хандан дээрх 16 орон бүхий кодыг оруулснаар мэдээллийг шалгах боломжтой. Мөн уг холбоосоор дамжин цахим тоон гарын үсгийн тухай дэлгэрэнгүй мэдээллийг авна уу.

You can verify this document by going to <https://verify.khanbank.com/> and entering the 16-digit verification code provided. You can also find more information about digital signature on this page.

Санамж: Бага дүнтэй (Таван сая төгрөг хүртэлх дүнтэй) гүйлгээ тухайн данс руу шууд шилжих бөгөөд таван сая төгрөгөөс дээш дүнтэй үед хүлээн авагчийн нэр, данс зөрвөл таны данс руу буцан орно. Амжилттай гүйлгээний баримт таны бүртгэлтэй и-мэйл хаяг руу илгээгдэнэ. Ажлын өдрийн 16:00 цагаас хойш болон амралтын өдөр таарсан их дүнтэй (таван сая төгрөгөөс дээш дүнтэй) гүйлгээ дараагийн ажлын өдөр хийгдэхийг анхаарна уу

НИЙСЛЭЛИЙН ЗАСАГ ДАРГЫН ХЭРЭГЖҮҮЛЭГЧ АГЕНТЛАГ
БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ГАЗРЫН УС АШИГЛУУЛАХ
ДУГНЭЛТ

2023 оны 04 сарын 04 өдөр

Дугаар 2023/11

Улаанбаатар хот

"МОНФРУКТ" ХХК-ИЙН ГҮЙЦЭТГЭХ
 ЗАХИРАЛ Э.ТАМИР ТАНАА

1. Төсөл хэрэгжүүлэгч аж ахуйн нэгж байгууллага, захирлын нэр хаяг, утас факс, улсын бүртгэлийн дугаар: " Монфрукт" ХХК, Гүйцэтгэх захирал Э.Тамир, Хан-Уул дүүргийн 3 дугаар хороо, Үйлдвэрийн гудамж, Cobfort plaza 11/*02 Утас: 77194949, 88098686, 99997478, Улсын бүртгэлийн дугаар 9011156027, Регистрийн дугаар 2678586.
2. Төслийн байршил /ХӨ;ЗУ/: Сонгинохайрхан дүүргийн 33 дугаар хороо, Баруун турууны аманд, 47°56'39.73"N, 106°38'19.51"E
3. Үйлдвэрлэл, үйлчилгээний нэр төрөл зориулалт: Зам, барилгын ажилд шаардагдах 5 мм-ийн элс, 5-10 мм, 10-20 мм, 20-40 мм-ийн хэмжээтэй барилгын чулуу үйлдвэрлэн хэрэглэгчдэд нийлүүлдэг.
4. Үйлдвэрийн техник, технологи /ажиллах горим, хүчин чадал/: Ордыг 5 жилийн хугацаанд 1121.5 мян.м³, жилд 250.0 мян.м³ зам, барилгын чулуу олборлох хүчин чадалтай. 154 хоногийн турш 2 ээлжээр ажиллана. 41 ажилчинтай.
5. Үйлдвэрлэх боловсруулах бүтээгдэхүүний хэмжээ: Жилд 250.0 мян.м³ зам, барилгын чулуу үйлдвэрлэдэг.
6. Усны эх үүсвэр, нөөц, чанар, хоногт ашиглах хэмжээ /шоо.метрээр/: Замын усалгаа, ногоон байгууламж, унд ахуйн хэрэгцээнд зориулан гаргасан 100 м гүнтэй 1 худагтай. Паспорт дээр заасан ундаргаар тооцож үзэхэд худгаас хоногт 86.4 м³ ус авч ашиглах боломжтой. Хоногт дунджаар 30.0 м³ ус ашигладаг.
7. Усны барилга байгууламжууд /нэр, хүчин чадал, барилга, байгууламжийн хэмжээ хийц/: Зам, модны усалгаа, унд ахуй зориулан гаргасан гүн өрмийн худгаас өөр усны барилга байгууламж байхгүй.
8. Худаг, өргөлтийн станцууд, усны тоолуур /Насосын хүчин чадал, марк/: Худагт QJP 2.2 квт 3 тн-ын 220 вт усны насосыг 90 м гүнд суурилуулсан. LXLG загварын 20мм голчтой, 20200088 дугаартай усны тоолуурыг 8 дугаар сарын 27-ны өдөр суйрлуулсан. 2023 оны 4 дүгээр сарын байдлаар тоолуурын заалт 00106 м³.
9. Дамжуулах байгууламж /шугам сүлжээний урт, диаметр, эх үүсвэр/. Худгаас унд ахуйд хэрэглэх усыг нөөцлөх сав байхгүй. Ногоон байгууламж, зам талбайн усалгааг усны машинаар хийхээр төлөвлөсөн.

10. **Хаягдал бохир усны хэмжээ, цэвэрлэгээний арга, түвшин:** Унд ахуйгаас гарсан бохир шингэнийг доторлогоогүй, стандартын бус угаадасны нүх, нүхэн жорлонд хаяж хөрсөнд шингээдэг.
11. **Байгаль орчны үнэлгээ, нөхцөл:** Байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээг "Өндөрхаан трейд" ХХК-иар хийлгэн Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамаар батлуулсан. Үнэлгээнд заасан зөвлөмжүүдийг хэрэгжүүлэн ажиллах шаардлагатай.
12. **Онцгой нөхцөл:** Зам талбай, ногоон байгууламж, унд ахуйд зориулан гаргасан гүний худгийг бохирдлоос хамгаалах зорилгоор Байгаль орчин, ногоон хөгжил, аялал жуулчлалын сайд /хуучин нэрээр/, Барилга хот байгуулалтын сайдын 2015 оны А-230/127 дугаартай тушаалаар батлагдсан "Усны сан бүхий газар, усны эх үүсвэрийн онцгой болон энгийн хамгаалалтын, эрүүл ахуйн бүсийн дэглэмийг мөрдөх журмын 3.18 дахь заалтад заасны дагуу эрүүл ахуйн хориглолтын бүсийг байгуулан мөрдөж ажиллах.
13. **Холбогдох хууль, дүрэм, журам, норм стандартын дагуу усны зарцуулалтыг тооцох:** "Нэгж бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх, ажил гүйцэтгэх, үйлчилгээ үзүүлэхэд зарцуулах усны норм батлах тухай" Байгаль орчин, ногоон хөгжил, аялал жуулчлалын сайдын 2015 оны А/301 дүгээр тушаалын 3,14 дүгээр хавсралтаар усны зарцуулалтыг тооцвол:
- 1 ажилтан хоногт 180 л ус хэрэглэнэ гэж үзвэл: 41 ажилтан 1 хоногт 7.38 м^3 , 154 хоногт 1136.52 м^3 ;
 - Зам талбайн тоос дарах 1 удаагийн усалгаанд 30.0 м^3 ус хэрэглэнэ гэж үзвэл: 154 хоногт 4620.0 м^3 ;

Нийт: 5756.52 м^3

14. **Холбогдох хууль, тогтоол шийдвэрийн дагуу оногдуулах усны нөөцийн төлбөрийн хэмжээ:** "Усны экологи, эдийн засгийн үнэлгээг шинэчлэн батлах тухай" Монгол Улсын Засгийн Газрын 2011 оны 302, "Усны нөөц ашигласны төлбөрийн хувь хэмжээг тогтоох, хөнгөлөх тухай", "Тогтоолын хавсралтад өөрчлөлт оруулах тухай" Монгол Улсын Засгийн газрын 326, 327 дугаар тогтоолуудыг үндэслэн төлбөрийг тооцоход:

1 м^3 усны нөөц ашигласны төлбөр $9440 \text{ төг/м}^3 * 0.07 * 15\% / 100\% = 99.12 \text{ төг}$

- 9440 төг/м^3 – Экологи, эдийн засгийн суурь үнэлгээ;
- 15% - Усны нөөц ашигласны төлбөрийн хувь, хэмжээ;
- 0.07- Ашиглалтын зориулалтыг тооцох итгэлцүүр;

$5756.52 \text{ м}^3 * 99.12 \text{ төг} = 570,586.26 \text{ төг}$ /Таван зуун далан мянга таван зуун наян зургаан төгрөг, хорин зургаан мөнгө./

Тавигдах шаардлага, цаашид авах арга хэмжээний талаархи зөвлөмж:

- Усны тухай хуулийн 28 дугаар зүйлийн 28.6, 28.8, 29.1-д заасны дагуу Сонгинохайрхан дүүргийн Засаг даргын Тамгын газраас ус ашиглах зөвшөөрөл, эрхийн бичгийг авч, 2023 ус ашиглах гэрээг тоолуурын 00106 м^3 –ээс хойш тооцож гэрээ байгуулах.
- Гүний худгийн уснаас улирал бүр дээж авч хими болон бактерлогийн шинжилгээ хийлгэн ундны усны стандартын шаардлага хангасан тохиолдолд унд ахуйд усыг ашиглах.

Худгийн гадна талаар нь хамгаалалтын байгууламж барьж, худгийн ойр орчмыг бетондож бохирдол оруулахгүй байх арга хэмжээг авах.

2023 оны усны нөөц ашигласны төлбөрийг тоолуурын заалтаар тооцож Сонгинохайрхан дүүргийн Татварын хэлтсийн дансанд төлөх. 1 м³ усны төлбөр 99.12 төг.

- Тоолуурын заалтын баталгаа алдагдсан, шугам хоолойгоос салгасан тохиолдолд усны нөөц ашигласны төлбөрийг Байгаль орчин, ногоон хөгжил, аялал жуулчлалын сайдын 2015 оны А/301 дүгээр тушаалаар батлагдсан "Нэгж бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх, ажил гүйцэтгэх, үйлчилгээ үзүүлэхэд зарцуулах усны норм"-оор тооцож оногдуулахыг анхаарах.
- Гэрээнд зааснаас илүү ашигласан усанд Засгийн газрын 2018 оны 391 дүгээр тогтоолоор батлагдсан "Зөвшөөрсөн хэмжээнээс илүү ашигласан усны төлбөр тооцох журам"-ын дагуу шатлан өсгөх хэлбэрээр тооцохыг анхаарах.
- Байгаль орчныг хамгаалах, байгалийн нөөцийг хэмнэлттэй байдлаар ашиглах шаардлагын хүрээнд ариун цэврийн өрөө, шүршүүрт мэдрэгчтэй төхөөрөмж суурилуулж усыг хэмнэх.
- Усны тухай хуулийн 24 дүгээр зүйлийн 24.2 дахь заалтад заасны дагуу бохир ус хаях зайлуулах дүгнэлтийг Туул голын сав газрын захиргаанаас авч, дүүргийн Засаг даргын Тамгын газартай бохир ус хаях зайлуулах гэрээ байгуулах.
- Төслийн талбайд мод тарих, зүлэгжүүлэх ажлыг зохион байгуулах.

Хувийг: Сонгинохайрхан дүүргийн Засаг даргын Тамгын газар, Татварын хэлтэст

ДАРГЫН АЛБАН ҮҮРГИЙГ
ТҮР ОРЛОН ГҮЙЦЭТГЭГЧ Р.ЭНХТАЙВАН

"МОНФРУКТ" ХХК-ИЙН ГҮЙЦЭТГЭХ
ЗАХИРАЛ Э.ТАМИР ТАНАА

2023 оны 4 дүгээр
сарын 04-ны өдөр

Дугаар 2023/11

Нийслэл /аймаг, хот/
утас, факс: 318003, 320669

1. **Төсөл хэрэгжүүлэгч аж ахуйн нэгж байгууллага, захирлын нэр хаяг, утас факс, улсын бүртгэлийн дугаар:** " Монфрукт" ХХК, Гүйцэтгэх захирал Э.Тамир, Хан-Уул дүүргийн 3 дугаар хороо, Үйлдвэрийн гудамж, Cobfort plaza 11/*02 Утас: 77194949, 88098686, 99997478, Улсын бүртгэлийн дугаар 9011156027, Регистрийн дугаар 2678586.
2. **Төслийн байршил /ХӨ;ЗУ/:** Сонгинохайрхан дүүргийн 33 дугаар хороо, Баруун турууны аманд, 47°56'39.73"N, 106°38'19.51"E
3. **Үйлдвэрлэл, үйлчилгээний нэр төрөл зориулалт:** Зам, барилгын ажилд шаардагдах 5 мм-ийн элс, 5-10 мм, 10-20 мм, 20-40 мм-ийн хэмжээтэй барилгын чулуу үйлдвэрлэн хэрэглэгчдэд нийлүүлдэг.
4. **Үйлдвэрийн техник, технологи /ажиллах горим, хүчин чадал/:** Ордыг 5 жилийн хугацаанд 1121.5 мян.м³, жилд 250.0 мян.м³ зам, барилгын чулуу олборлох хүчин чадалтай. 154 хоногийн турш 2 ээлжээр ажиллана. 41 ажилчинтай.
5. **Үйлдвэрлэх боловсруулах бүтээгдэхүүний хэмжээ:** Жилд 250.0 мян.м³ зам, барилгын чулуу үйлдвэрлэдэг.
6. **Усны эх үүсвэр, нөөц, чанар, хоногт ашиглах хэмжээ /шоо.метрээр/:** Замын усалгаа, ногоон байгууламж, унд ахуйн хэрэгцээнд зориулан гаргасан 100 м гүнтэй 1 худагтай. Паспорт дээр заасан ундаргаар тооцож үзэхэд худгаас хоногт 86.4 м³ ус авч ашиглах боломжтой. Хоногт дунджаар 30.0 м³ ус ашигладаг.
7. **Усны барилга байгууламжууд /нэр, хүчин чадал, барилга, байгууламжийн хэмжээ хийц/:** Зам, модны усалгаа, унд ахуй зориулан гаргасан гүн өрмийн худгаас өөр усны барилга байгууламж байхгүй.
8. **Худаг, өргөлтийн станцууд, усны тоолуур /Насосын хүчин чадал, марк/:** Худагт QJP 2.2 квт 3 тн-ын 220 вт усны насосыг 90 м гүнд суурилуулсан. LXLG загварын 20мм голчтой, 20200088 дугаартай усны тоолуурыг 8 дугаар сарын 27-ны өдөр суйрлуулсан. 2023 оны 4 дүгээр сарын байдлаар тоолуурын заалт 00106 м³;
9. **Дамжуулах байгууламж /шугам сүлжээний урт, диаметр, эх үүсвэр/.** Худгаас унд ахуйд хэрэглэх усыг нөөцлөх сав байхгүй. Ногоон байгууламж, зам талбайн усалгаар усны машинаар хийхээр төлөвлөсөн.
10. **Хаягдал бохир усны хэмжээ, цэвэрлэгээний арга, түвшин:** Унд ахуйгаас гарсан бохир шингэнийг доторлогоогүй, стандартын бус угаадасны нүх, нүхэн жорлонд хаяж хөрсөнд шингээдэг.
11. **Байгаль орчны үнэлгээ, нөхцөл:** Байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээг "Өндөрхаан трейд" ХХК-иар хийлгэн Байгаль орчин, аялал жуулчлалын ямаар батлуулсан. Үнэлгээнд заасан зөвлөмжүүдийг хэрэгжүүлэн ажиллах шаардлагатай.
12. **Онцгой нөхцөл:** Зам талбай, ногоон байгууламж, унд ахуйд зориулан гаргасан гүний худгийг бохирдлоос хамгаалах зорилгоор Байгаль орчин, ногоон хөгжил, аялал жуулчлалын сайд /хуучин нэрээр/, Барилга хот байгуулалтын сайдын 2015 оны А-230/127 дугаартай тушаалаар батлагдсан "Усны сан бүхий газар, усны эх үүсвэрийн

онцгой болон энгийн хамгаалалтын, эрүүл ахуйн бүсийн дэглэмийг мөрдөх журмын 3.18 дахь заалтад заасны дагуу эрүүл ахуйн хориглолтын бүсийг байгуулан мөрдөж ажиллах.

13. Холбогдох хууль, дүрэм, журам, норм стандартын дагуу усны зарцуулалтыг тооцох: "Нэгж бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх, ажил гүйцэтгэх, үйлчилгээ үзүүлэхэд зарцуулах усны норм батлах тухай" Байгаль орчин, ногоон хөгжил, аялал жуулчлалын сайдын 2015 оны А/301 дүгээр тушаалын 3,14 дүгээр хавсралтаар усны зарцуулалтыг тооцвол:

- 1 ажилтан хоногт 180 л ус хэрэглэнэ гэж үзвэл: 41 ажилтан 1 хоногт 7.38 м³, 154 хоногт 1136.52 м³;
- Зам талбайн тоос дарах 1 удаагийн усалгаанд 30.0 м³ ус хэрэглэнэ гэж үзвэл: 154 хоногт 4620.0 м³;

Нийт:5756.52 м³

14. Холбогдох хууль, тогтоол шийдвэрийн дагуу оногдуулах усны нөөцийн төлбөрийн хэмжээ: "Усны экологи, эдийн засгийн үнэлгээг шинэчлэн батлах тухай" Монгол Улсын Засгийн Газрын 2011 оны 302, "Усны нөөц ашигласны төлбөрийн хувь хэмжээг тогтоох, хөнгөлөх тухай", "Тогтоолын хавсралтад өөрчлөлт оруулах тухай" Монгол Улсын Засгийн газрын 326, 327 дугаар тогтоолуудыг үндэслэн төлбөрийг тооцоход:

1м³ усны нөөц ашигласны төлбөр 9440 төг/м³*0.07*15%/100%= 99.12 төг

- 9440 төг/м³ – Экологи, эдийн засгийн суурь үнэлгээ;
- 15% - Усны нөөц ашигласны төлбөрийн хувь, хэмжээ;
- 0.07- Ашиглалтын зориулалтыг тооцох итгэлцүүр;

5756.52 м³*99.12 төг=570,586.26 төг /Таван зуун далан мянга таван зуун наян зургаан төгрөг, хорин зургаан мөнгө./

15. Тавигдах шаардлага, цаашид авах арга хэмжээний талаархи зөвлөмж:

- Усны тухай хуулийн 28 дугаар зүйлийн 28.6, 28.8, 29.1-д заасны дагуу Сонгинохайрхан дүүргийн Засаг даргын Тамгын газраас ус ашиглах зөвшөөрөл, эрхийн бичгийг авч, 2023 ус ашиглах гэрээг тоолуурын 00106м³ –ээс хойш тооцож гэрээ байгуулах.
- Гүний худгийн уснаас улирал бүр дээж авч хими болон бактерлогийн шинжилгээ хийлгэн ундны усны стандартын шаардлага хангасан тохиолдолд унд ахуйд усыг ашиглах.
- Худгийн гадна талаар нь хамгаалалтын байгууламж барьж, худгийн ойр орчмыг бетондож бохирдол оруулахгүй байх арга хэмжээг авах.
- 2023 оны усны нөөц ашигласны төлбөрийг тоолуурын заалтаар тооцож Сонгинохайрхан дүүргийн Татварын хэлтсийн дансанд төлөх. 1 м³ усны төлбөр 99.12 төг.
- Тоолуурын заалтын баталгаа алдагдсан, шугам хоолойгоос салгасан тохиолдолд усны нөөц ашигласны төлбөрийг Байгаль орчин, ногоон хөгжил, аялал жуулчлалын сайдын 2015 оны А/301 дүгээр тушаалаар батлагдсан "Нэгж бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх, ажил гүйцэтгэх, үйлчилгээ үзүүлэхэд зарцуулах усны норм"-оор тооцож оногдуулахыг анхаарах.
- Гэрээнд зааснаас илүү ашигласан усанд Засгийн газрын 2018 оны 391 дүгээр тогтоолоор батлагдсан "Зөвшөөрсөн хэмжээнээс илүү ашигласан усны төлбөр тооцох журам"-ын дагуу шатлан өсгөх хэлбэрээр тооцохыг анхаарах.

Байгаль орчныг хамгаалах, байгалийн нөөцийг хэмнэлттэй байдлаар ашиглах шаардлагын хүрээнд ариун цэврийн өрөө, шүршүүрт мэдрэгчтэй төхөөрөмж суурилуулж усыг хэмнэх.

Усны тухай хуулийн 24 дүгээр зүйлийн 24.2 дахь заалтад заасны дагуу бохир ус хаях зайлуулах дүгнэлтийг Гуул голын сав газрын захиргаанаас авч, дүүргийн Засаг даргын Тамгын газартай бохир ус хаях зайлуулах гэрээ байгуулах.

Төслийн талбайд мод тарих, зүлэгжүүлэх ажлыг зохион байгуулах.

Хувийг: Сонгинохайрхан дүүргийн Засаг даргын Тамгын газар, Татварын хэлтэст

ДАРГЫН АЛБАН
ҮҮРГИЙГ ТҮР ОРЛОН
ГҮЙЦЭТГЭГЧ Р.ЭНХТАЙВАН

Хянасан: О.Тэмүүжин
НБОГ-ын ОХ-ийн дарга

Ус ашиглуулах дүгнэлт гаргасан: Т.Эрдэнэтуул
НБОГ-ын ОХ-ийн мэргэжилтэн

Батлав: МОНФРУКТ ХХК-ийн ГҮЙЦЭТГЭХ
ЗАХИРАЛ /Э.ТАМИР/

Батласан: НИЙСЛЭЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ
ГАЗРЫН ДАРГА /Р.ЭНХТАЙВАН/

**СОНГИНО-ХАЙРХАН ДҮҮРГИЙН 33-Р
ХОРООНЫ НУТАГТ ОРШИХ БАРУУНТУРУУН-2
ОРД (БАЯЖУУЛАХ, БОЛОВСРУУЛАХ
ҮЙЛДВЭР)-ЫН 2023 ОНЫ АШИГЛАЛТЫН ҮЙЛ
АЖИЛЛАГААНЫ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

Ашигт малтмалын төрөл: ДАЙРГА
Үндсэн АТЗ-ийн дугаар: MV-016848

Хянасан : ХБОБНХ-ийн ахлах мэргэжилтэн

 / Я.Цэвээнханд /

Боловсруулсан: Монфрукт ХХК-ийн ерөнхий инженер

 / Д.Мөнхзул /

2023 он

Хавсралт материалуудын жагсаалт

1. БОННУ БАТЛАГДСАН НҮҮР (ХУУЛБАР, СКАЙН)
2. УЛСЫН БҮРТГЭЛ ГЭРЧИЛГЭЭ (ХУУЛБАР, СКАЙН)
3. АШИГТ МАЛТМАЛЫН ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРӨЛ (ХУУЛБАР, СКАЙН)
4. НӨӨЦИЙН ТУШААЛ, ЭБМЗ-ИЙН ДҮГНЭЛТ (ХУУЛБАР, СКАЙН)
5. УС АШИГЛАЛТЫН ДҮГНЭЛТ (ХУУЛБАР, СКАЙН)
6. БОХ-3 МАЯГ (ХУУЛБАР, СКАЙН)
7. УУЛЫН АЖИЛЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ НҮҮР
8. БАРЬЦАА ХӨРӨНГӨ БАРИМТ ХУУЛБАР (ХУУЛБАР, СКАЙН)